

Om autism och Aspergers syndrom, del 1

20080930

Socialstyrelsen föreslår följande definitioner:

- **Funktionsnedsättning:** nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga
- **Funktionshinder:** begränsning som en funktionsnedsättning innebär för en person i relation till omgivningen
- **En viktig konsekvens är att funktionshinder inte är något en person har utan det är miljön som är funktionshindrande**

Värt att notera om diagnoser:

- Diagnoser som autism och Aspergers syndrom bygger på observationer
- Diagnoser är tankekonstruktioner

Autism

- Genomgripande och specifik störning i utvecklingen
- Annorlunda utveckling jämfört med normal utveckling och annan utvecklingsstörning
- Annorlunda sätt att bearbeta sinnesintryck
- Annorlunda sätt att tänka och förstå

ASD (Autism Spectrum Disorders)

Autismspektrumstörningar

Autismspektrumtillstånd

Autismspektrum tillstånd

- Autism
- Aspergers syndrom
- Andra autismliknande tillstånd

ASD – ett nytt fenomen?

- Leo Kanner   1943
- Hans Asperger   1944

ASD – ett nytt fenomen?

- Victor – den vilde pojken från Aveyron
- Slutet av 1700-talet
- Itard
- Frith, Uta (1994).
Autism, Gåtans förklaring

Virus Gener Skador

Störning i hjärnans funktioner

Annorlunda sätt att tänka och förstå

Socialt samspel

Kommunikation

Beteende

E r f a r e n h e t e r

Autism

(Wings triad)

- Begränsning av förmågan till ömsesidigt socialt samspel
- Begränsning av förmågan till ömsesidig kommunikation
- Begränsad variation i beteende och intressen

Diagnosmanualer

- ICD-10
- DSM-IV-TR

Andra vanliga symptom

- Dolda kunskaper
- Extrem passivitet/överaktivitet
- Avvikande sönmönster
- Matvägran/ohejdat ätande
- Avvikande smärtkänslighet
- Okänslighet för att snurra runt
- Överkänslig för beröring
- Håller för öronen vid flera samtidiga ljud
- Inser inte faror/rädd för ofarliga ting

Aspergers syndrom (Gillberg och Gillberg)

1. Stora svårigheter ifråga om ömsesidig social kommunikation (minst två)

- Nedsatt förmåga till kontakt med jämnåriga
- Likgiltighet ifråga om kontakt med jämnåriga
- Nedsatt förmåga att uppfatta sociala umgängessignaler
- Socialt och emotionellt opassande beteende

2. Monomana snäva intressen (minst ett)

- Som utesluter andra sysselsättningar
- Som stereotypt upprepas
- Med inlärd fakta utan djupare mening

3. Tvingande behov att införa rutiner och intressen (minst ett)

- Som påverkar den egna personens hela tillvaro
- Som påtvingas andra människor

4. Tal- och språkproblem (minst tre)

- Sen talutveckling
- Ytligt sett perfekt expressivt språk
- Formellt pedantiskt språk
- Egendomlig röstmelodi: rösten entonig, gäll eller på annat sätt avvikande
- Bristande språkförståelse inkl missförstånd ifråga om ordens bokstavliga/underförstådda innebörd

5. Problem ifråga om icke-verbal kommunikation (minst ett)

- Begränsad användning av gester
- Klumpigt, tafatt kroppsspråk
- Mimikfattigdom
- Avvikande ansiktsuttryck
- Egendomlig, stel blick

6. Motorisk klumpighet

- Dåligt resultat vid utvecklingsneurologisk undersökning

Tre teorier

- Theory of mind/Mentalisering
- Central samordning och detaljtänkande
- Exekutiva funktioner

Svårigheter med helheter

- Downs syndrom

Gata

- Autism

Taket är rött

Huset har en dörr

En hammare

- Ett stycke järn och ett avlångt stycke trä
- Sitter ihop
- Hammare
- Vad kan man använda den till?

Räcka upp handen kan betyda

- Hej (om man möter någon på gatan)
- Stopp (om utfört av en polis)
- Jag vill fråga/kan svaret (elev i skola)
- Hjälp (utfört av person i vatten)

Varför måste jag gå till skolan, när TV-programmet jag tittar på inte är slut?

Varför måste jag ha skor och mössa på mig när jag ska gå ut?

Varför stannar bussen
när jag inte ska gå av?

Hyperrealister i en surrealistisk värld (Theo Peeters)

Svårigheter med central
samordning gör det svårt att se
sammenhang i tillvaron

Exekutiva funktioner

- Planera och organisera
- Hitta lämpliga strategier för att nå ett mål
- Ändra strategi vid behov
- Impulskontroll
- Förutse konsekvenser (vid val t ex)
- Skifta uppmärksamhet
- Hålla sig till planen, målmedvetenhet
- Generalisera
- Automatisera

Annorlunda sätt att tänka och förstå

- Theory of mind/Mentalisering
- Central samordning och detaljtänkande
- Exekutiva funktioner
- Bokstavligt tänkande
- Perception

Bokstavligt tänkande

Jag hoppar över
kaffet idag

Leif Ekström

Perception

- Hörsel
- Smärta
- Köld/värme

Kognition

Den förmåga som ger människan en bild av världen.

Förstånd, intellekt, tänkande

Svårigheter med

- Theory of mind/Mentalisering
- Central samordning och detaljtänkande
- Exekutiva funktioner
- Bokstavligt tänkande
- Perception
- Ger en annorlunda bild av världen vilket ger ett annat sätt att tänka!
- ASD är kognitiva funktionshinder

Autism – bevis för ärftliga orsaker

(efter MaiBritt Giacobini)

- Familjestudier
- Adoptionsstudier
- Tvillingstudier

Adoptionsstudier

- Föräldrar till adopterade barn med autism har färre autistiska drag än biologiska föräldrar - (Szatmari et al. 2000)
- Få studier, metodologiska svårigheter men antyder en ärftlig komponent i utvecklingen av autism

Tvillingstudier

- Konkordans hos enäggstvillingar 40-90% och hos tvåäggstvillingar 0-10%
(Bailey et al 1995; Folstein et al 1977; Teffenburg et al 1989)
- Tvillingstudier visar att ärftliga faktorer är av stor betydelse för utvecklingen av autism, men om det endast skulle bero på gener skulle heritabiliteten vara 100%

Förekomst

- Autism sannolikt 1-2/1000 barn (0,1-0,2%)
- Därav $\frac{3}{4}$ också utvecklingsstörning
- ASD sannolikt 5-10/1000 barn (0,5-1,0%)
- Pojkar:flickor 3:1 -4:1 Vid GMR 2:1

Autism associerat med flera syndrom

- Angelman, CATCH 22, Down,
Fragile X, Prader Willi,
Tuberös scleros, Rett, William
m.fl.

Aspergers syndrom associerat med

- ADHD
- DAMP
- Tics
- Tourettes syndrom
- Tvång

Kylskåpsmammor

ABA

TEACCH

Fragile X

Option

Holding

Delfiner

Hyperbar
syrgasbehandling

Facilitated Communication

Indigobarn

Vaccination

Mjölprotein och gluten

Spegel-
neuron